

Lev Nikolajevič Tolstoj: *Narodne Priče*. Preveo I. Pasarić. Ilustrirao Lj. Babić. Zagreb 1922. Izvanredno izdanje Matice Hrvatske.

Klasično lepa knjiga! Človek je vse te legende in parabole že bral, pozabil mimogrede, da so Tolstojeve, in jih tu bere v lepem prevodu v celotno redigirani knjigi še enkrat in jih ni manj vesel kot tedaj, ko jih je spoznal morda slučajno v nemškem prevodu ali v podlistku slovenskega dnevnika prvikrat. Če je bila ta Tolstojeva knjiga kdaj aktualna, časovno nujna, je v naših časih, ko dekadentno evropsstvo sanja nekako etično renesanso človeške družbe, prepород duš, in se bori za besedo, ki bi razodela, in je ne najde, ker je nevesče tam, kjer stoji od vekov in bo stala do sodne ure. Z veseljem ugotovim, da je knjiga pustila že davno v Sloveniji svoje sledove: Milčinski je krasno dramatiziral »Kjer ljubezen, tam Bog«, Finžgar pa je morda nezavedno zajel iz kmetiške »Gasi ogenj, dokler tli« motivnost svoji najboljši igri »Veriga«. Hrvatski prevod (nekod morda svoboden, n. pr. v citatu iz Mažuranića, str. 126, IX., predzadnja vrsta), ki je tak, da ga Slovenec prav lahko ume, četudi se še ni kdovekaj privadil hrvaščini, je okrasil Lj. Babić s prav srečno roko. Vinjete v knjigi so vzorne; manj utegne ugajati kričeča apartnost uvodnih plakatnih strani, katerih umetniški zmisel pojasniti ne znam. Knjigo takoj v slovenske srednje šole!

Dr. I. Pregelj.

Slovensko - angleška slovnica. Izdala in založila »Književna matica« S. N. P. J., Chicago, Illinois, 1922, 364 str.

Slovenski izseljenci v Ameriki so lahko veseli te dobre slovensko-angleške slovnice. Sestavljena je vestno in natančno in res po potrebah naših rojakov. Slovnica obravnava v treh delih: izgovarjavo (7-83), oblikoslovje (87-240) in skladnjo (243 do 308) angleškega jezika. V četrtem delu (311-360), v dodatku, pa podaja pouk o pravopisu, o rabi velikih pismenk, o ločilih, o lepopisu, o sestavljanju pisem, o ameriški vladi, državljanstvu in denarju in o legalnih listinah.

Kakor večina modernih slovníc obravnava tudi omenjena najprej obširno angleško izgovarjavo. Četudi je ta naloga težka, je vendar dobro izvršena. Izgovarjava je označena zmerno natančno, brez vseh posebnih črk in če je le mogoče, nas avtor opozori na slične slovenske glasove. Škoda se mi zdi, da avtor nikjer ne omenja majhne razlike med angleško in ameriško izgovarjavo, četudi izgovarja calf: kēf in ne angl. kaf (43) itd.

Nauk o oblikoslovju je še prav posebno priznanja vreden, zlasti še, ker podaja vse potrebno znanje pregledno, jasno in natančno. Stavki v pridejanih vajah so vzeti največ iz Shakespearejevih del, a med ostalimi avtorji vidimo največ tudi imena: Sofoklej, Burke, Scott, Emerson, Milton itd.

Podobno velja o skladnji. Naj omenim tu zelo primerno primerjanje sklanjatve slovenskega in angleškega samostalnika (257) in primerjanje slovenskega pridevnika z angleškim (287), nadalje pripombe o slovenskem glagolu (293), analizi itd. itd.

O manjših nedostatkih oz. tiskovnih pomotah ne bom govoril. Isto velja o metodičnem vprašanju, ki se mi pa zdi sicer precej ugodno rešeno.

S. N. P. J. je s tem dobrim delom res obilo koristila našim ameriškim rojakom. Žalibog, da je v domovini cena previsoka!

Marijan Dokler.

GLASBA.

»Slava Bogu v višavi!« 10 božičnih pesmi za mešani zbor in orgle. Uglasbil Stanko Premrl. Izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. 1922. Cena 20 Din, glasovi po 4 Din. — Pregledovanje teh skladb za glasbeni razvoj na Slovenskem zaslužnega kapelnika ljubljanske stolnice me je zares razveselilo; skladbe bodo zanimale cerkvenega kakor tudi svetnega glasbenika. Kadar izide kako Premrlovo novo delo v »Cerkvenem Glasbeniku«, takrat so njegove skladbe umerjene močnem cerkvenih zborov v Sloveniji. Tudi te so v pretežni večini take; zdi se pa vendarle, da se je skladatelj v tem delu bolj srčno svobodno izpel. Delo priča o zreli kompozicijski tehniki mojstra.

»Es ist des Lernens kein Ende,« pravi Schumann. Te smernice se drži tudi Premrl, ki ima za novosti na glasbenem polju odprto oko in uho, jih študira in se temu primerno tudi sam kot skladatelj udeležuje. Kot razveseljav plod tega razvoja na zgoraj treba smatrati pričujoče delo. Slog pričujočih božičnih pesmi je vseskozi modern; vendar je ta modernost ona blagodejna, ki išče in najde nove izraze, pa ne na račun blagoglasja; zakaj tu je, kljub modernim akordnim zvezam in modulacijam vse jasno in pregledno. Melodija se giblje v plemenitih črtah in ravno neumetničena odličnost teh pesmi bo na poslušalca brezdvomno močno učinkovala. Za motivično in tematično izdelovanje topot ni bilo prilike, vendar je skladatelj z raznimi samospeli, dvospeli in zborovimi konci poskrbel za mnogobrojno izpremembo. K temu prištevam tudi izbrano, nasičeno orgelsko spremljanje, ki zahteva seveda večje in spretno roke dobrega organista.

Pesmi so zares božične; vse brez izjeme so božično občutene. Nekaj posebnega je takoj pesem št. 1 (»Po koncu, narodil!«), ki njen krasen basovski samospjev izdani v učinkovit zborovski refren. Marsikateremu glasbeniku starega kova se bo morda sledeče mesto zdelo zelo drzno:

Pri ponovnem izvajanju ozir. poslušanju pa se bo pokazal poseben čar zaznamovanega mesta (* *). V zadnji pesmi, št. 10 (»Angelsko pelje se čuje v višavi«), leži velika moč izraževanja. Predigra, medigra in poigra povečajo celotni učinek. Kako prisrčna je n. pr. pesem št. 7 (»Dete je mati v jasli dala«) v svoji preprostosti! Mene je prevzela... Kot kabinetne točke glasbene umetnosti v malem navajam še št. 4 (»Zvonovi, zvonite«) s kajpada nekoliko klavirskim spremljanjem, št. 3 (»Pridite molit Je-

zusa«) — tonov način ges-dur in dvojni b naj nobenega pevovodja ne strašita — in št. 9 (»In zopet prišla noč si sveta«), ki je posebno uspela. In nič manj št. 6 z istim besedilom. Nekačera poedina mesta so pač tudi kolikortoliko preračunjena na efektni sijaj, kar pa treba z ozirom na praznično razpoloženje opravičiti. Pa tudi na takih mestih je skladatelj varoval tako blagodejno umetniško dostojnost.

Skladbe podajajo bogato vsebino božičnega občutja deloma znanih besedil izčrpno in v celoti kljub modernemu slogu niso težke — naj zato prvi pogled morebitnih težkoč nikogar ne odvrne od tega, da bi si jih ne nabavil, kajti po nekoliko skrbnem študiju bo vsakteri pevovodja imel z njimi pravo, pristno veselje. Tudi za cerkvene koncerte so te božične pesmi jako prikladne.

Driporočam Premrlove »Božične« kar najtopleje v izvajanje in študij, zlasti marsikaterim našim skladateljem, ki imajo pred moderno še vedno neki strah. Mi moramo naprej. Če kje v umetnosti, moramo v cerkveni glasbi izrabljati bogata moderna izraževalna sredstva.

Emil Hochreiter, Dunaj.

Emil Adamič: Šesnajst jugoslovanskih narodnih pesmi. (Prvi zvezek za moške, drugi za mešane zборе.) Izdala Zvezna tiskarna. Prireditve teh pesmi so dobre in ne tako težke, da bi njih proizvodnjo z majhnim naporom ne bilo omogočeno. Seveda ležejo včasih v take nižave, da jim bodo sledili le najhujši pevski turisti. (Ostali bodo samo zinili.) Nepotrebne so označbe $\frac{4}{8}$ $\frac{7}{8}$ ali celo $\frac{2}{4}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{4}$ v začetku pesmi, ko pride tam nekje enkrat morda en sam takt ali ko se rabi $\frac{7}{8}$ šele v drugem delu. Če bi teh označb ne bilo, bi se fisti edini takt moral iskati, kakor se mora iskati zdaj. Zato bi bilo bolje, da bi jih sploh ne bilo, ker so odveč, to se pravi: da ne povedo nič, da se človeku nastavljajo pred oči, ne da bi človek vedel, zakaj.

Kar pri teh prireditvah ne morem ravno hvaliti, so mnogotere razdelitve glasov, s katerimi se več izgubi kakor pridobi, ker so razdelitve te vrste ponavadi kompozicijam le samopomoč v zagati.